

ság a közbirtokosokat is fölszóllítja, hogy okleveles mérnököt és erdészeti szakértőt válasszanak. A választott mérnök és szakértő az illető hatóság megerősítése alá esik, melyet az a megválasztásról vett tudomás idejétől számítandó 14 nap alatt megadni köteles, ha a mérnöknek és a szakértőnek képessége törvényes kifogás alá nem esik.

56. §. A szakértő az erdő részletes fölmérésére nézve vázlatot készít, ennek nyomán a mérnök a területet felveszi és térképezi, a hitelesített mérnöki munkálatok alapján pedig az erdészeti szakértő a felosztási tervet dolgozza ki. A hatóság — mérnöke és erdőfelügyelője meghallgatása után az időt is megszabja, mely alatt az említett munkálatoknak el kell készíttetniök.

57. §. Ha a közbirtokosok mérnököt és szakértőt a hatóság által megszabott időben nem választanak, ezt a zárgondnok eszközi és velök ez esetben a díjazás iránt is egyezkedik.

58. §. Nehogy a közbirtokosok által az 56. §-ban említett munkálatok késleltessenek, azok háborítói annyiszor a mennyiszer a hatalmaskodás büntetése alá esnek. Folytatandó ellenállás esetében pedig a törvényhatóság a zárgondnok megkeresése folytán az ellenszegülő költségére a munkálatok háborítlan folytathatására nézve elegendő karhatalmat rendel.

59. §. Az 56. §-ban említett előmunkálatok befejezése, és a mennyiben a birtokarányra nézve kétség fogna fen, annak megállapítása, valamint a közös erdőt terhelő szolgálmányoknak e törvény értelmében eszközölt végleges megváltása után, az illető hatóság azonnal az erdő terület felosztásának végrehajtásáról intézkedik.

60. §. E törvény 49—59. §§. szabályai nem csak ugyanazon határbeli közös erdőkre terjednek ki, hanem több község területén közösen birt oly erdőkre is, melyek községi határokkal egymástól elkülönítve nincsenek, kivéven, ha a határ pörfolyamatban léte kimutatatik, vagy oly határlevelek mutattatnak föl, melyeket már a gyakorlat szentesített. (Folyt. köv.)

Gabonánk könnyebb eladhatására szolgáló némely esz- közökről.

III.

Ezen czim alatt e lapoknak III. és V. füzetében megjelent eddigi jegyzeteink úgy látszik némi viszhangra találtak és más ügyfeleink hasonló nézetének kifejezést adtak. Ennyit szabad leg-

alább azon elismerő nyilatkozatokból következtetnünk, melyek ama jegyzeteink fölött tudomásunkra jutottak, — nemkülönben azon körülményből is, hogy azokat több hazai lap átvette, tehát terjesztésre méltóknak találta.

Ezek által bátorítva — felvesszük elmélkedéseink fonalát és folytatjuk igénytelen nézeteink további kifejtését, azon, mindnyájunkat oly közelről érdeklő tárgy felett: — miként lehetne gabonánknak jutalmazó eladhatását biztosítani?

Ez érdembeni javaslatunk 3 főpont körül forog u. m.

1. Törekedjünk olcsóbban termeszteni — különösen az által is, hogy egyenlő területen aránylag nagyobb terméseket előállítsunk;

2. Fordítsunk több gondot terményeink fajbéli nemesítésére, miáltal azoknak viszonylagos értékét s evvel együtt árát is tetemesen fokozhatjuk;

3. Könnyítsük minden üzletszerű módon a terméknek áthelyezését a nagyobb piacokra és a fogyasztók kezeibe, azaz mérsékeljük, mennyire csak lehet, a termékek szállításának költségét.

Miután az első két pontra nézve már nyilatkoztunk, megkísértjük a harmadikra vonatkozólag csekély véleményünket kifejezni.

A gabonának (valamint más gazdasági terményeknek) könnyű biztos és jövedelmező eladhatása nagy mértékben a kellően eszközölt szállítástól függ.

Ha a szállítást méltányolni, illetőleg könnyíteni akarjuk — egyaránt kell tekintetbe vennünk: először, a szállítandó anyag minő és mennyiségét, másodsor a szállítás módját és eszközeit, harmadszor a szállításnak közelebbi vagy távolabbi célját.

Mellőzve ezen tárgynak részletes fejtegetését — jelenleg csak általános viszonyai mellett fogunk röviden megállapodni.

Tudjuk, hogy a szállítás mindenkor költséggel jár, mely a termény árára lényeges hatást gyakorol. Ezen befolyás annál jelentékenyebb, minél nagyobb a szállítandó anyag tömege annak belértékéhez képest. Ezen körülmény a mezőgazdasági üzletben igen nagyon tapasztalható és annyira való, miszerint némely gazdasági terményeket egyenes eladás útján értékesíteni nem is lehet, — minthogy csak némileg távolabb piac mellett is a szállítás költsé-

gét már meg nem térítik. Ilyenek például a természetes takarmányfélék, a gumós és gyöknövények legnagyobb része sat. Mikép tudja a gazda mégis ezeket értékesíteni? — Csupán az által, hogy térfogatukhoz képest értékesebb anyagokká — hussá, zsírrá, gyapjává sat. változtatja át.

Hasonló eljárást kell a termelőnek a gabonánál is követnie mindenütt ott, hol annak egyenes eladása — a távolság nagysága vagy az árak alacsonysága miatt — illő nyereséggel nem eszközölhető.

De a nemesebb gabonafélét u. m. búzát, rozstot, husba, zsirba változtatni csak igen kivételes esetben és korlátolt mértékben lehet — üzletszerű nyereséggel, miután a husnak ára nem igen fizeti meg a nemesebb magvaknak értékét.

Ilyen esetben tehát a gabonát más, az állati terményeknél magasabb értékű áruvá kell átalakítani — ha eladásánál oly versenytársakkal tartósan és szerencsésen megvívni akarunk, kik a nagy piacokhoz közelebb vannak, vagy nálunknál olcsóbban természetnek, vagy végre magát a nyers terményt olcsóbban szállíthatják.

A gabonát az által alakítjuk át értékesebb áruvá — illetőleg képesítjük távolabbi szállításra: ha azt a termelés helyén vagy attól nem messze gyári feldolgozás által nemesebb anyagokba változtatjuk, például szeszes folyadékokba vagy lisztbe.

Ilyenmü feldolgozás által a gabonaszem részint nemesebb anyaggá változtatása, részint selejtesebb részeinek eltávolítása következtében — nyers állapotjához képest értékesebb és könnyebb áruvá alakítottatott át, tehát távolabbi szállításra a legcélszerűbben előkészítettett.

Vannak azonban ezen eljárásnak még más — köz- és magán-gazdasátiilag igen fontos következményei, melyek abban állanak, hogy a gabonának illetén feldolgozásánál:

először a hazai műpar és vele a belfogyasztás jelentékenyen emeltetik;

másodszor, hogy a gyártásnál visszamaradt hulladékok (moslék, korpa sat.) jobb marhatakarmanyozásra és bővebb trágyakészítésre anyagot szolgáltatnak, és

harmadszor, hogy termőföldjeink erőállapota sokkal kedvezőbb arányban marad, mint midőn a nyers gabonát külföldre eladván, véle együtt ráadásul szántóföldjeinknek legnemesebb alkatrészeit kihurcoljuk.

Egyébiránt az nem is új igazság, mit itt jelenleg kimon-

dunk. De azért még sem akartuk elhallgatni, tudván, mennyire szükséges bizonyos igazságokat annyiszor mennyiszor ismételni.

Minálunk általában véve igen sokat tartanak még a gabonának egyenes eladására.

Pedig, kontinentális fekvésünk és a világpiacok nagy távolsága mellett vajmi nehéz — tán lehetetlen is, hogy ezen uton kizárólag és tartósan boldoguljunk.

De a fennebb ajánlott feldolgozás és átalakítás által sem fogunk biztosan célt érni, ha csak a kormány és törvényhozás ama nagyfontosságú iparágakat azáltal nem támogatja, hogy az azokat terhelő aránytalan és faggató megadóztatást a méltányosság mértékére leszállítja.

A lisztipar és a gazdasági mellékiparágak hazánk mezőgazdaságára a legüdvösebb befolyást gyakorolni hivatják. Ezeket tehát támogatni, vagy inkább — ezek természetszerű kifejlődésének akadályait, mennyire lehetséges eltávolítani — annyit jelent, mint mezőiparunknak nagy lendületet, külkereskedésünknek hatalmas támaszt kölcsönözni.

Irányozzuk már most figyelmünket magokra a szállító eszközökre.

A gabonát, nagyobb távolságra, csak a legolcsóbb közegen lehet üzleti nyereséggel szállítani. Legjutányosabb közeg pedig még mindeddig a vízi út. Ezt kell tehát mindenek előtt hasznunkra fordítani, és mennyire csak viszonyaink megengedik — természetes vizeitünk mellett mesterséges csatornák létesítéséről és minden iránybani terjesztéséről gondoskodni.

Ezen csatornák pedig, ha kellő szakavatottsággal és érdekeink helyes figyelembe vételével megalapíttatnak — elláthatlan hasznot terjesztendnek, a mennyiben nemcsak nyers terményeink olcsó szállítására, hanem sokféle műiparágak támogatására, sőt a mi legfontosabb: szükség esetén termőföldjeink öntöztesére is szolgálhatnak.

Mennyire sajnos, hogy nemcsak a csatornák dolgában — melyekre pedig oly égető szükségünk volna — más kultur-népekhez képest annyira hátra vagyunk; hanem a már meglévő természetes viziutakat sem tudtuk eddig kellően hasznunkra fordítani!

A nyers földtermékeknek, de kivált gabonánk szállítására nem létezhetik olcsóbb ut a víznél. A vaspálya ehhez képest soha nem foghat hasonló vagy éppen olcsóbb áron szállítani. Ezt nemcsak a gyakorlat világosan kimutatja, hanem az a kétféle utnak sajátlagos

természetéből, a bennök fekvő tökékek különböző nagyságából s a szállítás módjából is önként következik.

Nem akarjuk azonban evvel a vaspályáknak jelentőségét földiparunkra nézve eltagadni, sem azoknak használhatóságát többféle terményeink szállítására kicsinyleni, — kivált midőn ez utóbbiak már nemesített, átdolgozott állapotban bocsájtatnak a kereskedésbe. De óvakodjunk attól: gabnakereskedésünk üdvét a vasutaknak bár még annyira kifejletthálózatába fektetni, vagy ezek vitelbérének valami tetemes lejjebbszállítására vérmes reményekkel várni. — A vaspályák csak egyes rendkívüli időszakokban, midőn a gabonának szerfelett magas ára van — lehetnek a nyers gabonának használható szállító közegei.

Hogy azonban a vizutak és a vaspályák gabona- meg egyéb mezei terményeink szállítására alkalmas eszköz gyanánt szolgálhasanak, s hogy ezek mezei iparunkra általában is a tőlük várt lendületet meghozhassák, arra okvetlenül szükséges, hogy a z o n u t a k r a is fordítsuk figyelmünket, melyeken terményeinket ama nagy közlekedési erekhez közvetlenül szállítjuk s melyeket még igen hosszú időn át legnagyobb mértékben fogjuk használni: t. i. az ország- és a mellékutakat. Sajnálattal kell azonban látni, hogy éppen ezekre az utóbbi időben kevés gond fordított s hogy a folyton növekedő közlekedésnek ezen legközelebbi, legáltalánosabb és legszükségesebb közegei, hazánk sok vidékén, sőt gyakorta népes városok közelében a legsiralmasabb állapotban vannak. Nem szükség sok számítás arra, hogy ezen hiánynak szerfelett káros voltát, kivált mezőiparunkra, átláthassuk. Mit használ a viziut, mit a vaspálya, midőn a közönséges utaknak rossz állapota miatt terményeinket a legközelebbi állomásig is csak aránytalan idő- és erőpazarlással tudjuk, sokszor éppen nem tudjuk, elszállítani; mikor az utaknak elhanyagolt, elpusztult, minden gondozást mellőző volta miatt — napokat kell arra fordítani, mit jobb rend mellett ugyanannyi óra alatt lehetne végrehajtani; midőn négy vagy több lovat kell oly teher elé fogni, melyet különben két állattal lehetett volna elszállítani? Mennyi idő, mennyi munkavesztéssel jár mindez; és mennyire növeli már maga ezen hátrányos körülmény az egész szállítás költségét!

Ehhez járul végre, mint jelentékeny hátrány és költség-fokozó: lova i n k n a k silány volta és szekere i n k n e k primitív szerkezete — oly időszakban, midőn az állattenyésztés más országokban

oly magas fejlettségre emelkedett és a gazdasági szállító eszközök mindenféle oly célirányosan javítottak. — Sajnálattal kell bevallanunk, hogy ezen két irányban századok óta nemcsak nem haladtunk, hanem a lótenyésztést illetőleg, talán hátráltunk is. — Ilyenformán a versenyt vetélytársainkkal bizony nem fogjuk sikerrel és becsülettel megállhatni.

Igen, tisztelt ügytársaim, ha gabonánkat haszonnal eladni akarjuk, igyekezzünk, hogy azt olcsón szállithassuk; hogy pedig ez utóbbi telessük, kezdjük az annyira szükséges javítást mindenek előtt u t a i n k n á l , m a r h á i n k n á l , s z e k e r e i n k n é l : azaz ott, hol a szükség legégetőbb és hol a segílyt önmagunk is megadhatjuk — nagy tőkék, idegen segítség és minden risiko nélkül!

Turonyi.

A villámnak egyenes hatása a növényekre.

Midőn a villám valamely növényt sújt, akkor ez legtöbb esetben vagy mindjárt tönkre megy vagy nem sokára elhal. Az élő fáknál a villany sugárnak rontó hatalma igen különböző, gyakran feltűnő módon nyilvánul; néha a törzs ketté hasíttatik, szétszaggattatik, darabokra zuzatik, néha csak kérgétől megfosztatik, mélyen megrovátékolttatik, néha végre az egész fa lángok martaléka lesz. Nem minden, villámtól csapott fa hal el, sok azonban, villámsújtás következtében elenyészik a nélkül, hogy a halálos csapásnak különös küljelei észrevehetőek lennének. Az ily halálnak okai még nincsenek kikutatva; a sejtek egy részének erőszakos elszaggatása nem lehet itt az egyedüli ok, valószínűleg vegytani hatás is működik közre. A gyepek villámérte fák körül nem ritkán felszaggatva és teljesen felforgatva találattatik.

Sokan hiszik még, hogy a villám bizonyos fákat mindig megkímél; már a görögök s rómaiak tartották ezt a borostyánfáról, és Tiberius császár soha nem mulasztotta el, égháboru alkalmával fejét borostyánkoszorúval megvédeni (Tranquillus in Tiberio). Plinius is mondja (25, 10): Minden fa közül a föld hátán a borostyánfa az egyetlen, melyet a villám nem csap meg. Nálunk sok vidéken a bikket, nyir- és jávort tartják villám mentesnek; Chinában a barack- és szederfát.

Alig szükséges megemlíteni, hogy ezen nézetek merően tévesek; a tapasztalás tanúsítja, hogy a bükk szintugy, mint a borostyán a villámcsapásnak alávetve van.